

TREBALLS

de la

Institució Catalana d'Història Natural

filial de l' INSTITUT D' ESTUDIS CATALANS

fundada el 1899

Els sistemes naturals del delta de l'Ebre

Barcelona 1977

núm. 8

La Institució Catalana d'Història Natural agraeix a
l'Institut d'Estudis Catalans
el suport donat a l'elaboració del present estudi, i a
l'Excma. Diputació P. de Barcelona
la participació econòmica que ha tingut
en l'edició d'aquest volum.

Els autors ofereixen el present document
al *Congrés de Cultura Catalana*,
com a aportació concreta a la línia d'informació
i sensibilització promoguda per
la *Campanya per a la Salvaguarda del Patrimoni Natural*
i per l'*Àmbit d'Ordenació del Territori*.

© INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTÒRIA NATURAL, Barcelona 1977

Edita l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS
Montcada, 20 - Barcelona-3

ISBN: 84-7283-009-8
Dipòsit legal: B. 17692-1977

Producció: KETRES

Imprès a Impremta Juvenil, S. A. - Maracaibo, 11 - Barcelona-16

Presentació

El delta de l'Ebre, malgrat l'enorme interès geològic, botànic i zoològic que presenta, ha experimentat una certa preterició per part dels nostres naturalistes. Hom ha convingut sempre a reconèixer-li les virtuts, però durant molt de temps han estat escassíssims, per no dir nuls, els estudis que s'hi han realitzat, si exceptuem els efectuats en el camp de l'ornitologia. Una repassada a la bibliografia ens ho demostra a bastament. És ben possible que l'allunyament dels principals centres culturals i les dificultats objectives de circulació amb què hom s'enfrontava fins fa ben poc expliquin en gran part aquest estat de coses.

D'uns quants anys ençà, però, s'han produït canvis importants en aquesta situació. La dècada dels setanta ha vist com diversos estudiosos de la Natura emprenien recerques progressivament aprofundides al delta, recerques que coincidien amb un també progressiu augment de la popularitat de l'indret. És així com, per exemple, la visita al delta de l'Ebre, per als naturalistes, ha passat d'ésser una petita aventura extemporània a una sessió obligada i regular de diversos cursos de biologia i de geologia de les facultats universitàries. Aquesta atenció creixent ha cristallitzat en l'elaboració d'alguna tesina o fins tesi doctoral, però no ha generat encara una bibliografia gaire abundosa. El present volum, sens dubte, marca un tomb esperançador en aquest sentit.

El present volum, en efecte, recull en gran part els resultats d'aquests esforços recents; en alguns casos fins és ell qui els ha forçats a produir-se. El present volum respon a una iniciativa de la Institució Catalana d'Història Natural en el sentit de dur a terme una campanya per a l'estudi del delta. Aquesta campanya, llançada a la darrereria del 1973, ha pretès aglutinar els especialistes que ja treballaven al delta, o que tenien intenció de fer-ho, a fi d'oferir un primer document de síntesi. Un primer document de síntesi, però, que en força casos ha hagut de desencadenar prèviament un procés analític sobre un camp encara verge o quasi.

La idea de la campanya partí de Xavier Ferrer, de Joaquim Gosàlbez i de mi mateix. El Consell directiu de la Institució acceptà la proposta i creà un equip de gestió temporal, com és norma a l'entitat en aquests casos, la representació del qual prop del Consell fou conferida a Xavier Ferrer. En aquest equip, ultra els tres suscitadors, s'hi integraren gradualment altres especialistes, els qui ara signen les aportacions del present volum. El 1975, una part d'aquests naturalistes s'acollí als beneficis de les borses d'estudi de l'Institut d'Estudis Catalans, i els fou concedida la borsa «Antoni-Cebrià Costa», atorgada aleshores per primer cop; l'obtenció d'aquesta borsa representà un important estímul i un eficaç suport, circumstància que la Institució es complau ara a destacar i a

agrair. De l'edició dels materials un cop fornits pels autors, me n'he ocupat jo mateix; he intentat que els diversos articles, sense perdre llur independència, no resultessin deslligats del fil general que vertebrava el volum. Antoni Strubell ha tingut cura de la majoria de les versions angleses dels resums; ens plau d'agrair-li-ho.

El paper de la Institució en aquesta campanya d'estudi i publicació sintetitzadora ha estat, com en altres ocasions, el de plataforma de convergència, d'aglutinació i de potenciació. La Institució, ara per ara, no disposa de mitjans de recerca propis. Però disposa, per contra, de poder de convocatòria i d'illusió de servei. Per això, d'ençà de la represa del 1972, ha orientat els seus esforços devers la propiciació de tasques de base col·lectiva que permetessin capitalitzar per al país, i fins acomboiar, les línies de treball produïdes en altres estaments més rics en mitjans, però més pobres en imaginació o en possibilitats d'exercitar-la. Els resultats, dins la modèstia en què tots plegats hem de moure'ns, són més aviat satisfactoris, per ara. I això, bé que plaent, no inclina la Institució al cofoisme, sinó que l'esperona per a noves consecucions, tanta com és la feina pendent. D'altra banda, tampoc la Institució no es veu envaïda per cap sentiment d'apropiació del treball d'altri, car mai no deixa de fer constatar —aquestes línies en són una prova— el seu paper d'orquestra que toca amb instruments deixats. Però els fa tocar, noteu-ho, i en forma d'orquestra acoblada.

Un darrer comentari s'imposa abans de cloure aquesta presentació: la inquietud de tots els autors pel procés de deterioració creixent que experimenta el delta de l'Ebre. Remetre el lector als extensos comentaris respecte a això apareguts a l'encara recent «Llibre blanc de la gestió de la Natura als Països Catalans» és, arribats aquí, potser el més aconsellable. Però, sense estendre'ns-hi ara més, els autors volem deixar constància d'aquesta preocupació, realment sentida en profunditat.

I també volem deixar constància de la nostra decidida intenció de laborar per frenar aquest procés deterioratiu, amb el benentès que aquesta salvaguarda ha de tenir com a primers beneficiaris els esforços habitants del delta, que són el sector concret de la nostra comunitat nacional que el viu diàriament, que en viu i que l'estima més que ningú, baldament sigui a vegades l'autor involuntari i immediat d'alguna d'aquestes deterioracions. En aquest sentit els autors instem els poders públics a prendre les enèrgiques alhora que prudentes mesures que la urgència de l'afer reclama. Fa temps que els autors i altres especialistes no directament vinculats al present estudi, però sí al delta, oferim la nostra col·laboració a tothom qui vulgui fer cara al problema; sempre què actuï amb rigor i veritable esperit de servei a la col·lectivitat catalana. Algú ha prescindit a vegades —potser per aquest caràcter no pas incondicional del nostre oferiment— d'aquest ampli grup que constituïm els professionals de la Natura catalans interessats pel delta. Li respectem la decisió, però, sincerament, en posem en dubte l'encert, i això per raons òbvies, el comentari de les quals incomodaria una modèstia que som els primers a considerar necessària.

La Institució Catalana d'Història Natural i els autors ofereixen aquest volum a la comunitat, en l'esperança que, ben aviat, altres textos vindran a superar-ne el contingut.

Ramon FOLCH i GUILLÈN
desembre de 1976